

14.10.2021

Gennemse regelsættet for offentlige finanser, så medlemslande kan overholde det

Selvfølgelig skal reglerne sikre sunde offentlige finanser – men det må være at foretrække, at vi i EU får skabt et regelsæt, hvor reglerne ikke bare er nedskrevet, men også overholdes.

Skrevet af

Anders Overvad

Dette indlæg blev bragt i [Altinget](#) d. 14. oktober 2021.

EU-kommissionen har annonceret, at den d. 19. oktober kommer med den længe ventede vurdering af stabilitets- og vækstpagten. Pagten sætter de overordnede rammer for EU-landenes finanspolitiske ageren, også Danmarks.

Danmark har på forhånd tilkendegivet vores synspunkt, da vi i sidste måned underskrev en fælles erklæring med Tjekkiet, Finland, Letland, Holland, Slovakiet og Sverige på Østrigsk initiativ. Her understregede landene, at sunde offentlige finanser fortsat skal være en central søjle for et EU-medlemskab. Derved indikerede landene, at de ikke ønsker at ændre ved de nuværende regler.

Kommissionens vurderingen kommer på et politisk interessant tidspunkt. I Tyskland ser det ud til, at vi ender med en trafiklysregering. Netop denne regeringskonstellation vil være mere tilbøjelig til at ønske en opblødning af den nuværende pagt. Dertil har vi hen over weekenden set den østrigske kansler trække sig, og netop Kurz var en fortaler for de stramme finanspolitiske regler. Men med Kurz afgang er det muligt, at også Østrig vil finde et blødere standpunkt. Så har Danmark været for hurtigt ude og tilkendegive vores holdning?

Den nuværende stabilitets- og vækstpagt har mildest talt en del problemer, og alt for mange til at gennemgå her, men grundlæggende er reglerne for komplekse. Den dertil medførte ugenomsommelighed betyder, at de i praksis ikke overholdes, og hvad er et stramt regelsæt værd, hvis det alligevel ikke overholdes?

I øjeblikket er reglerne suspenderet som følge af coronakrisen, da en stram finanspolitisk ageren ikke er hensigtsmæssig under en krise. Reglerne er dog sat til at blive genindført i 2023. Det betyder, at mange af EU-medlemslande fra 2023 skal stramme finanspolitikken ganske betydeligt, så gælden kan nedbringes til de famøse 60 procent.

Det mener Sydeuropa ikke de er klar til, og givet deres historik og finanspolitiske situation er dette faktisk meget forståeligt. Sydeuropa frygter en gentagelse af spare årene, hvor den finanspolitiske opstramning efter finanskrisen medførte en ny recession. I dag er gældssituationen i de sydeuropæiske lande en anden end efter finanskrisen, den er bare desværre langt værre. Landene ser det derfor som en uoverkommelig opgave at skulle tilrette finanspolitikken til den nye virkelighed. Derfor ønsker Sydeuropa grundlæggende ikke at vende tilbage til reglerne i deres nuværende form, og så gerne en opblødning.

Givet at renterne i dag er på et væsentlig lavere niveau, end da reglerne blev udformet, så kan man sagtens argumentere for, at en statsgæld på maksimalt 60 procent af BNP ikke nødvendigvis er det mest fornuftige benchmark. Det skyldes, at de nuværende regler fokuserer på beholdningen af gæld, fremfor udgifterne hertil, hvilket flere økonomer har påpeget er uhensigtsmæssigt. Det er altså ikke et uforståeligt ønske de sydeuropæiske lande har fremført.

Men set i lyset af, at debatten om en fornyelse har kørt i mange år, så melder et spørgsmål sig: Er strammerlinjen den rigtige? Der er nemlig kommet en lang række fornuftige forbedringsforslag, som burde fange landenes interesse, også Danmark!

Blandt andet har EU's økonomikommissær Paolo Gentiloni foreslået, at grønne statsinvesteringer skal fritages fra de finanspolitiske spilleregler. Det forslag har konkret to fordele. For det første giver det de sydeuropæiske lande mulighed for at føre en eller anden form for vækstfremmende finanspolitik. For det andet skaffer lempelsen midler til den grønne omstilling – midler der i den grad er behov for hvis EU, skal i mål med den grønne omstilling.

Selvom der er flere gode økonomiske argumenter for visse lempelser, så er det vigtigt at understrege vigtigheden i sunde offentlige finanser. Historien har vist os, at den høje statsgæld skaber problemer når kriserne rammer, da staterne derved ikke har de nødvendige værktøjer til at modvirke dem. Så selvfølgelig skal reglerne sikre sunde offentlige finanser – men det må være at foretrække, at vi i EU får skabt et regelsæt, hvor reglerne ikke bare er nedskrevet, men også overholdes.

Hvis dette kræver noget fleksibilitet overfor Sydeuropa, så virker et fripas til grønne investeringer ikke helt skævt i lyset af den grønne omstilling. I det hele taget ville det være fornuftigt at gennemse et over 30 år gammelt regelsæt, nedfaldet i anden tid, hvor man ikke stod overfor en grøn omkalfatring af samfundet.